

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנא.

עין משפט ג'ר מצוה

לה א (מיי פ"ד מהל
שבת) סמך לזון סה
טו"ש"ע א"ר"מ סימן שז
ספ"ק:
לז ב מ"י שם הלכה ג סמך
ש טו"ש"ע א"ר"מ סימן
שז ספ"ק א:
לז ג מ"י שם טור שו"ע שם
ספ"ק ב:
לז ד ה מ"י שם הלכה
טו"ש"ע שם ספ"ק ג
לז ו ז מ"י פ"ו מהל שבת
הל"ז סמך שם טו"ש"ע
א"ר"מ סימן שז ספ"ק טו:
ז ה מ"י שם הלכה ז
טו"ש"ע שם ספ"ק טו:
מא ט ב מ"י שם הלכה
טור שו"ע שם ספ"ק
ד:
כ ל מ"י פ"ו מהל שבת
הלכה כ סמך שם
טו"ש"ע א"ר"מ סימן שז
ספ"ק י:
א. ה"ג ר"ש"י בחד לישנא.
טוס' הל"ש. ב. כותובה
רשומאל. דתנן. טוס'
הל"ש. ג. דייק מדר'
יהודה דאמר. טוס' הל"ש.
רבינו הגאון (המשך)
ישראל ולמה לא ימתין
כבדו שיבאו, או דלמא
משום דלא ידעין מהיכן
באו, ועוד המותר לספוד
בהן ביום ראשון ובשאר
ימי החול או לאו, ומה
פירק לו הלא אפילו אם
המת מונח בדרך צריך
להמתין כבדו שיחפורו בקבר
והדר קושיין לרבותיה, וכן
בארון הסברה לן מדר', ועוד
אם הדברים אלו על פני
שורבן ישראל הם או לא,
כי אם רובן גוים למה צריך
להמתין והלא לעניין בהן
מותר לרחוץ בה
מדר', ורשומאל אמר חיישינן
שמא חוץ לחומה לנו,
ואצ"ג דאיטורא הוא וקיי"ל
הילכתא כרב באיטור,
הכא הילכתא כרשומאל
דייקא מבתינן כותיה,
דתנן במסכת משיבין עיר
של יבסאל, וגוים דרוח
בה, כותיה, והיה בה מרחץ
המרחצת בשבת אם רוב
גוים מותר לרחוץ בה מיד,
אם רוב ישראל ימתין עד
כבדו שיחמו חמין, מחצה
על מחצת ימתין כבדו
שיחמו חמין. ר' יהודה
אמר באבטני קטנה ואם
יש רשות רוחץ בה מיד,
ומפשי רוב יצחק בריה
דרב יהודה מאי רשות
כנון אהרן חשוב שיש לו
ענין עבדים שמחממין
לו עשרה קוממין בבת
אחת מותר לרחוץ מיד.
עשר לו ארון והפרו לו
קבר יקבר בהן ישראל.
ומקשינן אמאי הוא ישראל
וגוי במחצה על מחצה דמי,
ימתין כבדו שיעשו. ומפיק
עולא כנון בגוי מהמוטל
באיטורא דמכחא מילתא
שוה הקבר לזה הגוי נחפר
שדומה לרוב גוים שאין
צריך להמתין כבדו שיעשו.
תוב אקשינן תינה קבר,
מאי. ופיק ר' אבהו
בארון המוטל על הקבר
שנמצא הארון בקבר.

מוסף תוספות

א. ה"ג ר"ש"י בחד לישנא.
טוס' הל"ש. ב. כותובה
רשומאל. דתנן. טוס'
הל"ש. ג. דייק מדר'
יהודה דאמר. טוס' הל"ש.

(א) [מוספ' פ"ח"ט] (ב) [על
ג. ע"ז] (ג) [ע"ז ק"ז: (ד) [ע"ז
ומקן] (ה) [ע"ז קכ"ב ע"ש
משיבין פ"ב מ"ה ע"ש,
(ו) ז"ל ימתין ויבא משה],
(ז) [ר"מ: מנא תומיה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' חוץ לחומה לז אמר
רבא דיקא מתני: (ב) שם
ומנא כותיה דרב דת"ר
ע"ז: (ג) רש"י ד"ה ה"ל
ו' דהיתרא דההשבה
מתן: (ד) תוס' ד"ה לעולם
אסיפא קאי ורמב"ם שאל
אדא קאי דלמך רב יהודה:
(ה) [ד"ה דיקא וכו' ע"ז
מוכח מ"ה: (ו) [ב"ה' ו"ג
ומי כמקור דהנו רבנן ג'
כ"פ"ה י"ג ליה אלא ה"י:]

הגהות הגר"א

[א] גמ' [דיקא מתני] מי עד
ה"י [מספיקא שרי] מ"ה: [ב]
שם כותיה דרב ז"ל
דשמואל:

מוסף רש"י

ימתין עד כדי שיחמו
חמין. שלא יבנה גמיה
שקדמינה שבת. וכן
ככל מעשה שבת גמיה
שיחמו וימתין לערב כבדו
שיעשו [וע"ז קכ"ב].

רבינו הגאון

כל שאני זכאי באמירתו
(א) [אין] זכאי באמירתו
היה לו לומר, כי אין
מחשיבין אמרה משנתנו
בפירוש, ומכללו נלמד
האמירה, כלומר מאחר
שאין לו להחשיב בתחום
לשכור עובלי, כך אין לו
לומר לחבירו שחברו לא
פועלין עם חשכה. אלא
אסיפא, אבל מחשיב הוא
לשומר וכי, כלומר כשם
שמוהר לו להחשיב, כך
מותר לו לומר לחבירו
החשיב והביא לי פירות.
האי הל (שאני) [שאני]
זכאי באמירתו זכאי אני
באמירתו היה לו לומר.
ואקומא כרוב אפא דאמר
מותר לאדם לומר לחבירו
שמוהר לי פירות שבתחומי
זכאי, כלומר כשם שאני
זכאי לומר לחבירי שמוהר לי
פירות שבתחומי כך מותר
לי לשמר פירות שבתחומי
ולחשיב עלי. וארינן
עוד ולמה ליה כלל ליתנהו
בהדיא. ומקשינן כלל להביא
הא דת"ר מחשיבין על
התחום להביא בהמה היתה
עומדת חוץ לתחום קורא
לה והיא באה, ולפקח אל
עסקי כלה ועל עסקי המת
להביא לו ארון וכתובין
אומרים לו לך למוכח
פלוגי. לא מצאת במקום
פלוגי הבא ממוקם פלוגי,
לא מצאת במאה הבא
במאנים ובלבד שלא יזכור
את הדמים. ר' יוסי ב"ר
יהודה [אמר] ובלבד שיש
יזכור לו סכום המקח. מתני'
מחשיבין על התחום, עד
א"כ באו במקום קרוב.
מאי במקום קרוב, ר' אבהו
קורב ממש ושמואל אמר
חיישינן שמא חוץ לחומה
לנו. אפירוש לן מין
דברי שמואל הללו, והיאך
מתנינן דייקא כותיה, ומה
טעם חלילים שהביאם גוי
בשבת לא שיספוד בהם

אלה אסיפא קאי. דקאמר ת"ק להיתרא אכל מחשיב הוא לשומר
וחתא איהו ושווייה זיה כללל להציא כל כיוצא בזה: האי כל שאני
זכאי להחשיב עליו זכאי אני באמירתו מיבעי ליה. (א) דהיתר דחשיכה
מנן והיתר דאמירה לא תנן והיכי תלי תניא גדלא תניא: לעולם

האי כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני
בחשיבתי כל שאני זכאי באמירתו איני
רשאי בחשיבתי מיבעי ליה אלא אסיפא
קאי אבל מחשיב הוא לשומר ומביא פירות
בידו האי כל שאני זכאי בחשיבתי רשאי
אני באמירתו מיבעי ליה לעולם אסיפא קאי
ואבא שאול אהא קאי דאמר רב יהודה אמר
שמואל מותר לאדם לומר לחבירו שמוהר לי
פירות שבתחומי ואני אשמוך לך פירות
שבתחומי וקאמר אבא שאול לת"ק מי לא
מודית דמותר אדם לומר לחבירו שמוהר לי
פירות שבתחומי ואני אשמוך לך פירות
שבתחומי ואימא כל שאני זכאי באמירתו
רשאי אני להחשיב עליו כלל לאתויי מאי
לאתויי הא דת"ר (א) אין במחשיבין על התחום
להביא בהמה (ב) היתה עומדת חוץ לתחום
קורא לה והיא באה כלל אמר אבא שאול
דכל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיב
עליו ומחשיבין לפקח על עסקי כלה ועל
עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין ואומרים
לו לך למוכח פלוגי ואם לא מצאת במקום
פלוגי הבא ממוקם פלוגי לא מצאת במנה
הבא במאנים ר' יוסי ברבי יהודה אומר
הובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח:
מתני' (א) מחשיבין על התחום לפקח על
עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון
ותכריכין ונכרי שהביא חלילין בשבת לא
יספוד בהן ישראל א"כ באו ממוקם קרוב
עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל
ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית:
גמ' מאי ממוקם קרוב רב אמר ממוקם
קרוב ממש ושמואל אמר חיישינן שמא
(א) חוץ לחומה לנו [א] דיקא מתנינן כוותיה
דשמואל דקתני עשה לו ארון וחפר לו קבר
יקבר בו ישראל אלמא מספיקא שרי הכא נמי
מספיקא שרי (ב) ותניא כוותיה [ב] דרב (ג) ע"ד
שישראל ונכרים דרים בה והיתה בה מרחץ
המרחצת בשבת אם רוב נכרים לערב רוחץ
בה מיד אם רוב ישראל ימתין עד כדי
שיחמו חמין מחצה על מחצה (א) (אסור
וימתין) עד כדי שיחמו חמין ר' יהודה אומר
באבטני קטנה אם יש בה רשות רוחץ בה
מיד מאי רשות אמר רב יהודה אמר רב יצחק
בריה דרב יהודה אם יש בה אדם חשוב שיש
לו עשרה עבדים שמחממין לו ר' קוממוין
בבת אחת באבטני קטנה מותר לרחוץ בה
מיד: עשו לו ארון וחפרו לו קבר וכו':
אמאי הכא נמי ימתין כבדו שיעשו אמר
עולא בעומוך באסרטיא תינה קבר ארון מאי
איכא למימר א"ר אבהו יבמוטל על קברו:
מתני' (ב) עושין כל צרכי המת סכין
ומדריחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

האי כל שאני רשאי בחשיבתי רשאי אני באמירתו מיבעי ליה.
תימה הא דבי פריך לעיל האי כל שאני רשאי באמירתו
איני רשאי בחשיבתי מיבעי ליה מהכלל דאי היה תנן הכי היה אמי
ספיר אצ"ג דמלי חשיכה באמירה וי"ל התם שאני דלא היה תלי
תניא גדלא תניא דאמירה נמי תנינא
לעיל לא יאמר אדם לחבירו שכור
לי פועלים אכל השתא תלי תניא
גדלא תניא דהיתר דאמירה לא תניא
אכל היתר דחשיכה תניא:

לעולם אסיפא קאי (א) דאמר רב
יהודה אמר שמואל מותר
אדם לומר לחבירו שמוהר לי פירות
שבתחומי. אצ"ג שחזר אינו יכול
לינך לשומרו יכול לומר לחבירו לשמןך
ומתנינן הכי קאמר כל שאני זכאי
באמירתו גוין לפקח על עסקי כלה
ועל עסקי מת ויכול לומר לחבירו
לעשות למחר רשאי אני להחשיב עליו
וכ"ש מה שאני זכאי לומר לעשות היום
כמו שמוך לי פירות שבתחומי אצ"ג
שאיני רשאי לינך שם היום דמותר
להחשיב עליו:

אין מחשיבין על התחום להביא
בהמה. יש ספרים דגרסי
מחשיבין לפי שאם יש שם צורגניס
הולך ומביאה וצמוספתא גרס אין
מחשיבין וי"ל דאריי צבהמה שאינה
יכולה לצא צרגליה כנון טלה קנון
אצ"ג ישאורו צבתא שאפילו יש
מחילות אינו רשאי להציא לאסור
לעוללו זעלי חיים ששם מוקצין:
נכרי שהביא חלילין בשבת לא
יספוד בהן ישראל. לא כפי

הקונטרס שפירש עולמית מדפריץ
בגמרא גזי עשה נכרי ארון ופטר
לו קבר יקבר בו ישראל אמאי הא
נמי ימתין ימתין כבדו שיעשו ואמאי
קאמר נמי אי לאו דקאי חלילילס
על כן נראה דלא יספוד בהן ישראל
היינו עד כדי שיצאו דקסס חליליס
אין מצינן אותן לשם אדם אחד
אלא לשם כמה בני אדם:
א"כ באו ממוקם קרוב.
תימה לרבי מה מהני שצאו

ממוקם קרוב הלא הציאם דרך רה"ר
ומה לי ארון וקצר שנעשו שבת
ומה לי חלילים שצאו דרך רה"ר
וי"ל דהציא ממוקם קרוב לא מהני
כל כך הבאתו: דיקא מתנינן
כוותיה דשמואל ב' יקבר בו ישראל
אלמא מספיקא שרי. תימה (א) הכי
(ב) מוכיחנא מינה דמספיקא שרי והא
מוקמי לה צעומד צאיסרטיא דודאי
לזורך נכרי נעשה מינה אומנ
רבי דל"ג ליה להא דקתני עשו לו
ארון כו' ול"ג נמי בצמון (א) ת"כ גס
כ"ממנתי עיר שישארל ונכריס דריס זה
כו' ומשנה היא צמסכת מכשינן
כ"ה (ס"ג מהנה) ר' י' יהודה אומר אם יש
פ"ה רשות רוחץ זה מיד אלמלא תלינן
להתיר כנון כן גזי חלילין על תללות
צהיתר ולומר חוץ לחומה לנו. מ"ר:

על החול בשביל
שימתין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

ורישא לא קשיא ליה כיון דמחצה על מחצה
ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא
כפדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו
נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא
דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון:
מתני' ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו
אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין

(א) נראה דזה הוא שאלה
לכתיבו וי"ל יפסד לן מין
(אולו) שאל מחל רב ה"ה
[אין] והמשנה מקשה לה
והתנא שאלת ההסס היא מל'
תשובה.